

POGLAVLJE V

Monetarna jedinica, novčanice i kovani novac

Član 38. Monetarna jedinica

1. Monetarna jedinica Bosne i Hercegovine je “Konvertibilna marka” koja se dijeli na stotinu “Feninga”, čiji su simboli “KM”, odnosno “F”. Konvertibilnu marku izdaje Centralna banka i stavlja u cirkulaciju preko svoje centrale i glavnih jedinica.

2. Konvertibilna marka je zakonito sredstva plaćanja svih javnih i privatnih obaveza i dugova u Bosni i Hercegovini. Naročito, sve javne institucije i privatna lica ili preduzeća moraju prihvatiti Konvertibilnu marku u poravnjanju i plaćanju bilo kojih obaveza prema njima.

3. Za plaćanja u i plaćanja iz budžeta zajedničkih institucija Bosne i Hercegovine (uključujući plaćanja i doprinose od strane Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske u budžet Bosne i Hercegovine), te na zvaničnim računima zajedničkih institucija Bosne i Hercegovine koristi se samo Konvertibilna marka.

4. Budžet i zvanični računi javnih institucija Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, kao i tarife, takse i druga plaćanja na račun javnih službi ili službi javnog prevoza se izražavaju u Konvertibilnim markama. Pored toga, u ove svrhe se mogu koristiti druge valute kao obračunske jedinice.

5. Zvaničnici Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske treba da preduzmu sve napore da podstaknu upotrebu Konvertibilne marke u plaćanjima svih prihoda i rashoda u njihovim budžetima, kao i u njihovim javnim institucijama i javnim preduzećima na svim vladinim nivoima. Tokom tog procesa, sve valute koje su bile u upotrebi prije stupanja ovog zakona na snagu i dalje će biti u upotrebi. Nakon što Centralna banka uvede Konvertibilnu marku, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine će svaka tri mjeseca sagledati uložene napore na osnovu analize koju dostavlja Međunarodni monetarni fond, a koja se odnosi na napore koje su učinili nadležni organi na podsticanju upotrebe Konvertibilne marke.

6. Plaćanja u transakcijama između fizičkih lica, privatnih preduzeća i mješovitih preduzeća se vrše u valuti o kojoj se strane u transakciji dogovore, uključujući strane valute koje su u širokoj upotrebi u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj na dan stupanja ovog zakona na snagu.

Član 39. Emisija i povlačenje novca

Upravno vijeće Centralne banke je jedini autoritet u Bosni i Hercegovini koji donosi odluke o izdavanju zakonitog sredstva plaćanja i povlačenju iz opticaja zakonitog sredstva plaćanja, preko centrale, glavnih jedinica i ostalih filijala u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj.

Član 40. **Računovodstveni postupak izdatog novca**

Ukupan iznos novčanica i kovanog novca u opticaju se zavodi u račune Centralne banke (centrale, glavnih jedinica i ostalih filijala) kao pasiva cjelokupne Centralne banke; u tu pasivu neće biti uključene novčanice i kovani novac koji se nalaze u rezervnom inventaru valute.

Član 41. **Zakonito sredstvo plaćanja**

Novčanice i kovani novac koje je izdala Centralna banka kao zakonito sredstvo plaćanja, a koji nisu povučeni iz opticaja, se prihvataju u svojoj nominalnoj vrijednosti kao sredstvo plaćanja svih javnih i privatnih dugovanja u Bosni i Hercegovini.

Član 42. **Obilježja valute i novčanica u prelaznom periodu (Kuponi)**

1. Upravno vijeće Centralne banke određuje nominalnu vrijednost i veličinu novčanica i kovanica u skladu sa članom 7. stav e. ovog zakona. O dizajnu novčanica i kovanica treba da odluči Upravno vijeće uz odobrenje Predsjedništva Bosne i Hercegovine.

2. Kao prelazna mjera dok se ne nađe trajno rješenje za dizajn novca koji je dogovoren, kao zakonsko sredstvo gotovinskog plaćanja, Centralna banka stavlja u cirkulaciju "Kupone". Centralna banka neće izdavati kovanice dok su Kuponi u upotrebi.

3. Kuponi imaju zajedničke elemente dizajna kao i različite elemente dizajna za Federaciju Bosne i Hercegovine i Republiku Srpsku. Dvije verzije Kupona koje će biti iste veličine za dati apoen, imaju takođe slijedeće zajedničke elemente:

a. na novčanici se nalazi riječ "Kupon";

b. čitkim slovima napisana rečenica: "Donosiocu ovog Kupona Centralna banka Bosne i Hercegovine na zahjev isplaćuje [--] Konvertibilnih maraka";

c. apoen Kupona je ispisan uočljivim brojem s obje strane novčanice;

d. kao tehnička karakteristika sigurosti, Kupon će imati serijski broj.

Obje verzije Kupona će imati isti status kao zakonsko sredstvo plaćanja na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine.

4. Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska će svaka imati vlastiti dizajn Kupona. Dizajn novčanice treba da bude u potpunosti konzistentan sa Daytonskim sporazumom i neće uključivati uvredljive elemente u odnosu na drugi Entitet. Tekst na Kuponu može biti ispisan različitim pismom, po izboru Entiteta, i to jedan ćirilčnim pismom a drugi latiničnim pismom. Imena: "Federacija Bosne i Hercegovine" i "Republika Srpska" se neće pojavljivati na Kuponu.

5. Upravno vijeće Centralne banke će preduzeti sve potrebne napore da osigura cirkulaciju Kupona, kako u Federaciji Bosne i Hercegovine, tako i u Republici Srpskoj u periodu od tri mjeseca po usvajanju ovog zakona.

Član 43. **Štampanje i čuvanje valute**

Centralna banka organizuje štampanje novčanica i kovanje kovanog novca, brine se o sigurnosti i čuvanju izdanih novčanica i kovanog novca, a ako je potrebno, i o čuvanju i uništenju otisaka, kalupa za kovanje novca i starih novčanica i kovanog novca koji su zakonsko sredstvo plaćanja u Bosni i Hercegovini.

Član 44. **Neprikladna valuta**

1. Neprikladna valuta se povlači iz optičaja, uništava i zamjenjuje sa novčanicama i kovanim novcem Centralne banke.

2. Centralna banka može odbiti da zamijeni novčanice ili kovani novac ako se njihov dizajn ne može čitati, ako je bezobličan ili izbušen, ili ako je više od 40 posto njihove površine uništeno. Takva sredstva plaćanja se povlače i uništavaju bez nadoknade vlasniku, osim ako u posebnim slučajevima Centralna banka ne dozvoli potpunu ili djelomičnu kompenzaciju.

3. Ne može se tražiti od Centralne banke kompenzacija za izgubljene, ukradene ili uništene novčanice ili kovani novac; sve novčanice koje su promijenile vanjski izgled,

naročito novčanice na kojima se pisalo, bojilo, prešampavalo, utiskivalo, bušilo ili na koje se nešto lijepilo, mogu biti zaplijenjene bez nadoknade.

Član 45.

Valutni inventar i plan štampanja, odnosno kovanja novca

Centralna banka direktno vodi inventuru zalihe novca, planira izdavanje novca, a centrala, glavne jedinice i ostale filijale Centralne banke osiguravaju redovno snabdijevanje novčanica i kovanica Konvertibilne marke tako da udovolje potrebama privrede Bosne i Hercegovine.

Član 46.

Opoziv valute

1. Centralna banka može odlučiti da opozove i povuče iz opticaja bilo koje Konvertibilne marke koje su u opticaju na teritoriji Bosne i Hercegovine i to u zamjenu za štampanje, odnosno kovanje drugih novčanica ili kovanog novca u jednakim iznosima; odluka treba biti donesena jednoglasno od strane Upravnog vijeća i u obliku propisa Centralne banke kojim se precizira vrijeme za koje novčanice i kovani novac trebaju biti zamijenjeni, kao i gdje (centrala, glavne jedinice ili ostale filijale Centralne banke) će se zamjena vršiti.

2. Istekom vremena za promjenu novčanica i kovanog novca iz stava 1. novčanice i kovani novac koji su određeni za zamjenu prestaju biti zakonsko sredstvo plaćanja.

Član 47.

Umnožavanje i krivotvorenje valute

1. Tko god: (i) falsifikuje, kuje, krivotvori ili mijenja bilo koju novčanicu ili kovani novac koji su zakonsko sredstvo plaćanja, da li u Bosni i Hercegovini ili u inostranstvu, ček, vrijednosni papir ili karticu, bilo da je izražena u valuti Bosne i Hercegovine ili drugoj valuti; ili (ii) ako posjeduje, prenosi ili izdaje takvu novčanicu, kovani novac, ček, vrijednosni papir ili karticu za koje je znao da su falsifikati, krivotvoreni ili izmijenjeni; ili (iii) proizvede, posjeduje ili prenosi bilo koji otisak, kalupe za kovanje novca, kamenje, papir, tintu ili neki drugi predmet ili tekućinu za koje je znao da su bili namijenjeni za falsifikovanje, kovanje, krivotvorenje ili izmjenu bilo koje takve novčanice, kovanog novca, čekova, vrijednosnih papira ili kartice bit će kriv za počinjeno krivično djelo.

2. Za bilo koje umnožavanje novčanica, kovanog novca, čekova, vrijednosnih papira ili kartica bez obzira da li su izraženi u valuti Bosne i Hercegovine ili nekoj drugoj

valuti, kao i za stvaranje bilo kojeg predmeta čiji dizajn imitira takve novčanice, kovani novac, čekove, vrijednosne papire ili kartice, potrebna je pisana dozvola Centralne banke.